

مهلت طرح ایراد تامین دعوی واهی موضوع ماده ۱۰۹ ق.آ.د.م

قانون وکلای دادگستری استان مرکزی

هوالوکیل

همانطور که مستحضرید، مستند قانونی تامین دعوی واهی، ماده ۱۰۹ قانون آیین دادرسی مدنی بوده ولیکن سکوت حاکم بر ماده مذکور پیرامون مهلت طرح ایراد تامین دعوی واهی و ایضا مرحله طرح آن، موجب حدوث اختلاف نظرهایی در رویه قضایی شدست. لذا پیرو مناقشه مذکور و در پاسخ به آن، می بایست معروض داشت:

رویکرد مقنن در مورد تامین دعوی واهی، در دو ماده ۱۰۹ و ۱۴۴ آ.د.م تبیین شدست. انچنانکه مقنن، ایراد تامین دعوی واهی نسبت به اتباع خارجی را در ماده ۱۴۴ قانون مذکور، بیان داشته و ایراد تامین دعوی واهی نسبت به سایرین (اتباع ایرانی) را در ماده ۱۰۹ آ.د.م، تدبیر نمودست.

پس موضوع هر دو ماده که همانا تامین دعوی واهی بوده، یکسان است و عقلا حکم ماده ۱۰۹ آ.د.م نیز به اقتضای خود، تابع حکم ماده ۱۴۴ آ.د.م می باشد.

حالیه براین اساس، می بایست بدوا به بررسی شرایط تامین دعوی واهی اتباع خارجی ماده ۱۴۴ آ.د.م، پرداخته تا بتوان حکم آن را به ماده ۱۰۹ آ.د.م تسری نمود:

اصولا وفق ظاهر ماده ۱۴۴ قانون مذکور، ایراد تامین دعوی واهی اتباع خارجی، مختص مرحله بدوی بوده و نه تجدیدنظر و مهلت طرح این ایراد تا پایان اولین جلسه دادرسی بدوی می باشد. لذا خارج از اولین جلسه دادرسی مرحله بدوی قابلیت استماع ندارد.

لیکن این اصل که ایراد دعوی واهی، مختص مرحله بدویست، به موجب ماده ۱۴۶ آ.د.م، واجد استثنائاتی ست:

(۱) اگر تابعیت خارجی خواهان، در مرحله بدوی و بعد از پایان اولین جلسه رسیدگی، کشف شود:

ایراد تامین دعوی واهی، مسموع است .

مهلت طرح ایراد تامین دعوی واهی موضوع ماده ۱۰۹ ق.آ.د.م

قانون وکلای دادگستری استان مرکزی

۲) اگر تابعیت خارجی خواهان ، در مرحله تجدیدنظر و تا پایان اولین جلسه دادرسی یا حتی در اثنا دادرسی تجدیدنظر، کشف شود:

ایراد تامین دعوی واهی ، مسموع است.

علت تدبیر این دو استثنا توسط مقنن، آنست که تابعیت خارجی، یک وصف بوده که ممکن است در جریان دادرسی، کتمان و هر زمان کشف گردد. لذا مقنن، اصل را بر این نهاده که ایراد دعوی واهی مختص مرحله بدوی بوده و نه تجدیدنظر، لکن استثنائا در مورد اتباع خارجه، در برخی موارد و تحت شرایطی به تجدیدنظر نیز قابل تسری می باشد.

به لسان غیر ، در مورد حکم استثنائی مندرج در مادتين ۱۴۶ و ۱۴۷ آ.د.م ، می بایست قائل به عدم توسعه و تسری این حکم به ماده ۱۰۹ آ.د.م شده ، چرا که تامین اتباع خارجی مستلزم اطلاع از یک وصفی تحت عنوان " تابعیت خارجی خواهان " بوده، لکن تامین اتباع ایرانی فاقد چنین وصفی بوده و تبعاً بی نیاز از چنین امتیازی می باشد. لذا تامین اتباع ایرانی، به تبعیت از اصل حاکم بر ماده ۱۴۴ آ.د.م، مختص مرحله بدوی بوده، آنچنانکه استثناء و اقتضائی برای تسری آن به مرحله تجدیدنظر وجود ندارد.

حال بر این مبنا و توجه به وحدت موضوع مواد ۱۰۹ و ۱۴۴ آ.د.م ، می بایست در مورد ماده ۱۰۹ قانون مذکور، چنین نتیجه گیری نمود :

اصل بر اینست که ایراد تامین دعوی واهی نسبت به اتباع خارجی و اتباع ایرانی، صرفاً در مرحله بدوی قابل طرح است! (این اصل است)

وانگهی چون در ماده ۱۴۴ آ.د.م، صراحتاً قید " تا پایان اولین جلسه دادرسی " درج شده، ولیکن در ماده ۱۰۹ آ.د.م ، چنین قیدی وجود نداشته، لذا مهلت مذکور مختص به تامین اتباع خارجی بوده و تامین دعوی واهی اتباع ایرانی، به جهت فقدان قید مذکور در منطوق ماده ، فاقد مهلت در مرحله بدوی می باشد.

مهلت طرح ایراد تامین دعوی واهی موضوع ماده ۱۰۹ ق.آ.د.م

قانون وکلای دادگستری استان مرکزی

علت این تفسیر آنست که اگر اصل مرحله بدوی اتباع خارجی، به اتباع ایرانی قابل تعمیم و تسری بوده، بدان جهت است که این یک اصل مسلم و انکار ناپذیر منبعث از ماده ۱۴۴ آ.د.م می باشد. آنچنانکه قدرمقیّن و مسلم آنست که تامین دعوی اتباع ایرانی همانند تامین اتباع خارجی، در مرحله بدوی جاریست.

لکن محل شبهه آنجاست که آیا مهلت تامین اتباع خارجی (تا پایان اولین جلسه دادرسی) مندرج در ماده ۱۴۴ آ.د.م، نیز قابل تسری به تامین اتباع ایرانی می باشد یا خیر؟! که چون این محدودیت زمانی نیازمند نص بوده و هیچ نص مشابه یا قیدی در ماده ۱۰۹ آ.د.م وجود نداشته، لذا مهلت معنون نیز، قابل تسری به ماده مذکور نمی باشد.

مع الوصف، اگرچه ایراد تامین دعوی واهی موضوع ماده ۱۴۴ آ.د.م، اصولاً قابل طرح در مرحله بدوی بوده و مهلت آن تا پایان اولین جلسه دادرسی می باشد! مگر آنکه مشمول استثنائات ماده ۱۴۶ آ.د.م شود که در اینصورت، قابل طرح در مرحله تجدیدنظر نیز می باشد...

ولیکن ایراد تامین دعوی واهی موضوع ماده ۱۰۹ آ.د.م، صرفاً قابل طرح در مرحله بدوی بوده و فاقد مهلت در این مرحله می باشد.

شایان ذکر است، حکم ماده ۱۰۸ آ.د.م با موضوع تامین خواسته، قابل تسری به ایراد تامین دعوی واهی نبوده تا بتوان با تشبث به حکم آن، سکوت ماده ۱۰۹ آ.د.م، را تفسیر نمود! چرا که اساساً ماهیت و شرایط تامین خواسته و تامین دعوی واهی یکسان نمی باشد. آنچنانکه:

الف) متقاضی تامین خواسته، شخص خواهان است ولیکن متقاضی تامین دعوی واهی، خوانده است.

ب) ایراد تامین دعوی واهی، مستلزم تودیع هیچگونه خسارت احتمالی از سوی متقاضی آن نبوده، لکن تامین خواسته مستلزم تودیع خسارت احتمالی توسط متقاضی می باشد.

مهلت طرح ایراد تامین دعوی واهی موضوع ماده ۱۰۹ ق.آ.د.م

کانون وکلای دادگستری استان مرکزی

ج) تامین دعوی واهی، یک ایراد قابل طرح از سوی خواننده دعوا بوده لکن تامین خواسته یک درخواست از سوی خواهان می باشد.

د) تامین خواسته مستلزم تقدیم دادخواست اصلی توسط خواهان بوده ، لکن ایراد تامین دعوی واهی مستلزم تقدیم دادخواست توسط خواننده نمی باشد.

شهر نجفی

وکیل پایه یک دادگستری